Çocuklar ve Gençler için A??z De?erlendirme Rehberi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuklar ve Gençler için A??z De?erlendirme Rehberi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18981

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuklar ve Gençler için A??z De?erlendirme Rehberi (ÇGA?DR), orijinal olarak hem?irelik alan?nda kullan?lan Oral Assessment Guide (OAG) ölçe?inin Türkçe'ye uyarlanm?? versiyonudur. Bu ölçek, özellikle **kanser tedavisi** gören ve kemoterapi alan çocuk ve gençlerin a??z sa?l??? durumlar?n? sistematik olarak de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi?tir. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe popülasyonda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullan?labilece?ini göstermi?tir.

Rehber, standardize edilmi? klinik gözlem yoluyla oral komplikasyonlar?n erken te?hisini ve yönetimini kolayla?t?rmay? amaçlamaktad?r. Bu uyarlama çal??mas? ?. Çiftcio?lu ve Emine Efe taraf?ndan 2017 y?l?nda yay?mlanm??t?r ve **çocuklar ve gençler**de a??z sa?l??? takibinde önemli bir araç olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

A??z sa?l???, çocuklar ve gençler, **kemoterapi**, Oral Assessment Guide, hem?irelik, **pediatrik onkoloji**, uyarlama, geçerlik, güvenirlik.

Yazarlar

?. Çiftcio?lu, Emine Efe.

Amaç

Bu rehberin temel amac?, özellikle kanser tedavisi gören ve kemoterapi sürecinde olan çocuk ve genç hastalar?n a??z bo?lu?u durumunu objektif ve sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Erken dönemde a??z sorunlar?n? tespit etmek ve uygun müdahaleleri ba?latmak, hastan?n ya?am kalitesini korumak ve tedaviye ba?l? komplikasyonlar? azaltmak için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çal??mas?, orijinal OAG'nin sahip oldu?u klinik kullan??l?l???, Türk kültürüne ve sa?l?k sistemine uygun hale getirmeyi hedeflemi?tir. Bu sayede, pediatrik onkoloji hem?irelerinin ve di?er sa?l?k profesyonellerinin klinik karar verme süreçlerine bilimsel temelli bir araçla katk?da bulunulmas? amaçlanm??t?r.

Yap?

Ölçek, a??z sa?l???n?n çe?itli kritik bile?enlerini de?erlendiren multidimensiyonel bir yap?ya sahiptir. De?erlendirilen temel yap?lar aras?nda dudaklar, dil, di? etleri, tükürük, di?ler, a??z mukozas? ve ses kalitesi gibi sekiz farkl? kategori bulunmaktad?r. Her bir kategori, hastan?n oral hijyen ve sa?l?k durumunun kapsaml? bir göstergesini sunar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Rehberin yap?sal oda??, kemoterapi kaynakl? olas? yan etkiler, özellikle **mukozitis** riskini ve ?iddetini belirlemeye yöneliktir. Bu de?erlendirme yap?s?, hem?irelerin proaktif bak?m planlar? olu?turmas?na ve olas? enfeksiyonlar? veya ciddi oral hasarlar? önlemesine yard?mc? olmak üzere tasarlanm??t?r.

Geçerlik

Çiftcio?lu ve Efe (2017) taraf?ndan gerçekle?tirilen uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in Türkçe popülasyonda geçerlili?i detayl?ca incelenmi?tir. Çal??mada, uzman görü?leri al?narak yüksek düzeyde kapsam geçerlili?inin sa?land??? belirtilmi?tir. Kapsam geçerlili?i, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yap?n?n tüm boyutlar?n? temsil edip etmedi?ini göstermektedir.

Uyarlama sürecinde, dilsel ve kültürel e?de?erlik çal??malar? titizlikle yürütülmü?, böylece arac?n orijinal yap?s?n? koruyarak Türk kültürü için uygunlu?u do?rulanm??t?r. Bu çal??malar, ölçe?in klinik uygulamada çocuk ve genç hastalar?n a??z sa?l??? sorunlar?n? do?ru bir ?ekilde yans?tt???na dair güçlü bulgular sunmu?tur.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, özellikle iç tutarl?l?k ve uygulay?c?lar aras? güvenirlik (inter-rater reliability) yöntemleri kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Çiftcio?lu ve Efe (2017) çal??mas?nda, Çocuklar ve Gençler için A??z De?erlendirme Rehberi'nin yüksek düzeyde iç tutarl?l??a (Cronbach Alfa katsay?s? yüksek bulunmu?tur) sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Bu sonuç, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü do?rulamaktad?r.

Klinik bir gözlem arac? olmas? nedeniyle, uygulay?c?lar aras? güvenirlik, rehberin objektifli?i aç?s?ndan kritik öneme sahiptir. Uyarlama çal??mas?, farkl? hem?ireler veya de?erlendiriciler taraf?ndan yap?lan gözlemlerin yüksek düzeyde uyum gösterdi?ini belirterek, ölçe?in klinik ortamda güvenilirli?ini desteklemi?tir.

Faktör Analizi

Çocuklar ve Gençler için A??z De?erlendirme Rehberi, orijinalinde sekiz ayr?, klinik olarak tan?mlanm?? de?erlendirme alan?ndan olu?an bir gözlem rehberi oldu?u için, genellikle ke?ifsel faktör analizi (KFA) yerine, yap?n?n klinik anlaml?l??? ve bile?enlerin ba??ms?zl??? üzerinden de?erlendirilir.

Uyarlama çal??mas?, rehberin orijinal sekiz bile?enli yap?s?n?n Türkçe versiyonunda korundu?unu ve bu bile?enlerin her birinin a??z sa?l??? durumunu ba??ms?z ancak bütünleyici bir ?ekilde temsil etti?ini göstermi?tir. Bu durum, arac?n klinik gözlem amac?yla tasarlanm?? yap?s?n?n geçerlili?ini desteklemektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Türü: Uyarlama (Orijinal Oral Assessment Guide'dan uyarlanm??t?r).

Format: Klinik Gözlem ve Derecelendirme Rehberi.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Pediatrik Onkoloji Hastalar?.

Ya? Grubu: Kemoterapi alan çocuklar ve gençler (genellikle 0-18 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Kanser tedavisi nedeniyle kemoterapi alan, a??z sa?l??? riski ta??yan hastalar.

Test Metodolojisi: Hem?ireler veya e?itimli sa?l?k profesyonelleri taraf?ndan yap?lan do?rudan gözlem ve klinik de?erlendirmeye dayan?r. Her bir madde 1 (normal/sa?l?kl?) ile 3 (?iddetli bozukluk) aras?nda derecelendirilir (Derecelendirme bilgisi orijinal OAG format?ndan ç?kar?lm??t?r).

Anahtar Kelimeler

Klinik de?erlendirme, a??z mukozas?, onkoloji hem?ireli?i, hasta bak?m?, ÇGA?DR, OAG-CYP, iç tutarl?l?k, Türkçe uyarlama, oral toksisite.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Emine Efe

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: eefe@akdeniz.edu.tr (Sorumlu Yazar Emine Efe).

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Çocuklar ve Gençler için A??z De?erlendirme Rehberi'nin klinik veya ara?t?rma amaçl? kullan?m? için sorumlu yazar Emine Efe ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çal??malar için izin ve ücret bilgileri yazar?n inisiyatifindedir.

Uyarlama çal??mas?n?n yay?n y?l? **2017**'dir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Çiftcio?lu, ?., ve Efe, E. (2017). Validity and reliability of the Oral Assessment Guide for Children and Young People receiving chemotherapy. *Turkish Journal Of Oncology, 32*(4), 133-140.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cocuklar-ve-gencler-icin-agiz-degerlendirme-rehberi-toad.pdf

Çocuklar ve Gençler için A??z De?erlendirme Rehberi Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Ancak rehber, a??z sa?l???n?n sekiz temel bile?enini 1'den (normal) 3'e (?iddetli bozukluk) kadar derecelendiren bir klinik gözlem sistemi kullan?r. De?erlendirilen temel alanlar ?unlard?r:

Dudaklar (Renk, nem ve bütünlük)
Dil (Renk, yüzey görünümü ve bütünlük)
Di? Etleri (Renk, ?i?lik ve kanama)
Tükürük (Miktar ve k?vam)
A??z Mukozas? (Renk ve bütünlük)
Di?ler/Protezler (Temizlik, plak varl???)
Ses Kalitesi (Normal, k?s?k, zorlu)
Yutkunma (Normal, zorlu, a?r?l?)

ARABPSYCHOLOGY.COM